

Відбірковий етап VIII Української олімпіади з лінгвістики

19 і 20 грудня 2020 р.

Старші класи

Максимальна оцінка за кожну з чотирьох задач — 20 балів

Час виконання роботи — 4 години

Задачі склала Таміла Краштан

- Окрім відповідей завжди **потрібно** вписувати також і всі знайдені вами правила та закономірності, а також відповідності словникового типу (переклади слів, значення окремих символів тощо).
  - Пояснювати, як ви знайшли описаний вами набір закономірностей, або «математично» його обґрунтувати **не потрібно**:
    - *гірше*: «поглянувши на речення 5 і 10, у яких використовується префікс X-, а в перекладах фігурує форма множини, робимо висновок, що множина утворюється додаванням до слова префікса X-»;
    - *краще*: «у даній мові форма множини утворюється додаванням до слова префікса X-».
-

1. Дієслова

Подано дієслова, розділені на три групи за певною ознакою:

I	II	III
мити	цілувати	жити
ховати	сварити	хотіти
вчити	зустрічати	дихати

Завдання. До котрої з трьох груп належить кожне зі слів, наведених далі?

бачити працювати голити спати захищати
обіймати терпіти одягати лікувати штовхати

2. Джамсáй

Нижче у спрощеному записі мовою джамсáй подаємо прості дієслова та відповідні їм так звані каузативні форми (наприклад, для дієслова зі значенням *робити* каузативом буде слово зі значенням *змушувати робити* або *дозволяти робити*):

Значення	Дієслово	Каузатив
чути	aʒa	aʒawa
сидіти	diŋe	diŋiwⁿe
сліпнути	jiⁿmɛ	jiⁿniwⁿɛ
знати	ju^gɔ	ju^guw^ɔ
робити	ka^rna	ka^rnaw^{na}
класти	kuno	kunuw^{no}

Значення	Дієслово	Каузатив
пити	nɔ	nɔwⁿɔ
плакати	pe	pewe
стрибати	pere	perewe
знаходити	temɛ	temɛwⁿɛ
звикати	wɛjɛ	wɛjɛwɛ
йти	ya	yawa

Завдання 1. Утворіть каузативні форми від ще кількох простих дієслів мови джамсáй:

бути ситим	ɛ^rnɛ	їсти	ŋɛ
споживати м'ясо	ko	взуватися	taʒa

Завдання 2. Про каузативні форми у мові джамсáй кажуть, що їх утворено з допомогою суфікса *-wⁿ*. Схожим чином — *-r^v* — позначають суфікс для творення антонімів. Ось ще кілька слів мови джамсáй:

зникати	ciⁿɛ	зав'язувати	mu^ɔ
прикручувати	le	вставляти	pe^gɛ
запечатувати	ma	зачиняти	piⁿe

Перекладіть мовою джамсáй такі слова:

розв'язувати   відчиняти   розпечатувати
діставати   відкручувати   з'являтися

Примітка. Джамсáй — нігеро-конголезька мова, якою розмовляють кілька десятків тисяч осіб у Малі та Буркіна-Фасо (Західна Африка).

Літера *ŋ* вимовляється як *ng* в англійському *sing* або німецькому *singen*, *ŋ* — подібно до українського *н*, але з загнутим назад кінчиком язика, *j* — як *дж*, *y* — як *й*, *ɔ* — подібно до українського *о*. Надрядковий символ ^{*n*} позначає носову вимову попереднього звука, тобто таку, при якій повітря виходить через ніс, як, наприклад, в українських *м і н*. Літери *ɔ* та *ɛ* позначають особливі голосні мови джамсáй, подібні до *о* та *е*.

3. Баонанська мова

Нижче у спрощеному записі подано речення баонанською мовою та їхні переклади українською:

- 1 **tamo lawa mula maba jaksane tcolagagewa**
Потворні повільні шамани зустрінуть гарного лікаря.
- 2 **tamotamo muzi jaks more tchexanne cuanketco**
Гарний дуже повільний кіт обирає білого коня.
- 3 **mex hkamthila tamo tchexan muzi thargongulane wagatco**
Худі солдати миють кількох гладких повільних білих котів.
- 4 **kordon ca more thargon mu mex underne tcolagatcolagatce**
Гладкий швидкий добрий кінь довго зустрічав високого потворного солдата.
- 5 **cazela xara cagulane cuanketce**
Діти обрали кількох добрих собак.
- 6 **tcamagula xara ga thargonthargonne wagatco**
Кілька кухарів миють дуже гладку чорну лисицю.
- 7 **tchexan ga kordongula lawalane dzagetce**
Кілька швидких білих лисиць пошукали шаманів.
- 8 **caze kordonla xara muzi mulane tcolagatce**
Швидкі діти зустріли потворних чорних котів.
- 9 **ca lawa jaks under caze hkamthigulane wagagewa**
Гарний добрий шаман помие кількох худих високих дітей.

Завдання 1. Перекладіть українською:

- 10 **kordonkordon xara more under lawagulane dzagetco**
- 11 **ca mex tamogula cazene cuankegewa**
- 12 **hkamthi tcama mula ca muzi thargonne wagawagatce**

Завдання 2. Перекладіть баонанською мовою:

- 13 Швидкі шамани обрали кількох коней.
- 14 Кілька лікарів помиють дуже гарних швидких солдатів.
- 15 Білі собаки зустрічають повільного високого потворного кухаря.
- 16 Гладка повільна дитина довго шукатиме добрих лисиць.

Примітка. Баонанська мова належить до монгольської мовної родини. Нею розмовляють кілька тисяч осіб у Північно-Західному Китаї.

4. У́аве

Нижче наведено слова і словосполучення мовою уаве та їхні переклади українською в переплутаному порядку:

omal	шия
omal iüm	двері
omal xiül	вулик
ombeay iüm	стопа
ombeay quies	крона дерева
ombiüm cün	рукавиця
ombiüm owixeran	дах
onic	дзьоб
onic owixeran	листок
op oleajaran	верхівка
op xiül	зап'ястя

Завдання 1. Установіть правильні відповідності.

Завдання 2. Перекладіть українською:

cün ombiüm quies onic oleajaran op owixeran xiül

Завдання 3. Перекладіть мовою уаве слова, подані далі. Якщо ви вважаєте, що якесь із цих слів можна перекласти у два способи, то вкажіть обидва і поясніть різницю між ними:

дім нога птах рот

Примітка. У́аве — ізольована мова. Нею розмовляє близько 18 тисяч представників однойменного народу, який проживає на півдні Мексики. Літера *ü* позначає особливий звук цієї мови.